

Halina REIJN

De getemde prinses

Ze mag zich inmiddels filmactrice (*Zus & Zo*, *De Passievrucht*, *Grimm*), toneelactrice (*Hamlet*, *Rouw Siert Electra*, *Het Temmen van de Feeks*), columniste (*Viva*), schrijfster (haar debuutroman *Prinsesje Nooitgenoeg* verschijnt in oktober) en scenariste noemen. In die volgorde? Nee, alles tegelijk en door elkaar. Halina Reijn (1975) is de rest van dit jaar – én volgend jaar – alomtegenwoordig. Zelfs in OOR. 'Seks, drugs en rock & roll in de theaterwereld? Nou en of. Véeel.'

door Erik van den Berg / fotografie Titia Hahne

'DE GRAP VAN DE EEUW,' had vriendin en collega-actrice Carice van Houten het genoemd. Halina Reijn in OOR! Alsof die wat met muziek heeft! 'Nou, weinig dus.' Ze lacht er verontschuldigend bij. 'Als kleuter had ik er zelfs een uitgesproken *hekel* aan. Als ik met mijn ouders ergens wat ging eten of drinken en er stond muziek op, dan wilde ik weg. Helemaal bang. Mijn ouders, hippies als ze waren, zeiden dan: oké, gaan we wel ergens anders heen. Nee, het werd niet afgestraft. Maar ook als mijn vader thuis iets opzette, was het meteen janken. Althans, dat vertelde mijn moeder. Ik vind 't niet stom of zo, maar muziek is zo récht in je hart. Carice heeft thuis bijvoorbeeld altijd muziek aan. Dat vind ik zó heftig! Dat dringt allemaal maar binnen. Dat is natuurlijk ook het fantastische eraan, maar soms vind ik 't te veel. Als ik thuis aan het schoonmaken ben, hoef ik niet ook nog eens muziek te horen.'

Goed. Laten we dus niet te puristisch gaan doen. Maar wie Halina Reijn ooit bezig heeft gezien, in haar films, of als de klierende en treiterende Katharina in de huidige toneelbewerking van Shakespeare's *Het Temmen Van De Feeks* door Toneelgroep Amsterdam, kan niet ontkennen dat er, laten we zeggen, *rock & roll* in zit. Zoals er ook *rock & roll* zit in Ronald Giphart, in wiens nieuwe romanverfilming *Ik Omhels Je Met Duizend Armen* – voorjaar 2006 in roulatie – Halina een rolletje heeft. Of in Ivo van Hove (directeur van Toneelgroep Amsterdam), onder wiens regie Halina de laatste jaren vele malen schitterde (behalve in *De Feeks* ook in o.a. *Con Amore*, *Rouw Siert Electra* en *Scènes Uit Een Huwelijk*) en voor wie popmuziek steevast een essentieel onderdeel van zijn voorstellingen is. Of in Paul Verhoeven, voor wiens nieuwe film *Zwartboek* – óók met Halina – inmiddels de opnames zijn begonnen. Daarnaast mag je van iemand met 'hippie-ouders' toch wel verwachten dat ze *iets* heeft meegekregen van de soundtrack van de jaren zestig. 'O ja, mijn vader hield van Cat Stevens, Rod Stewart, The Doors, de Beatles... Maar bij mij bleef het beperkt tot Rod Stewart. Die plaat waar *Sailing* op staat (*Atlantic Crossing*), hangt ingelijst in m'n kamer. Juist omdat ik 'm zo vreselijk associeer met m'n vader, die inmiddels overleden is. Ik heb gewoon een vreemdsoortige smaak ontwikkeld. Ik hou bijvoorbeeld ook van klassiek. En als iets vertrouwd klinkt, komt 't allemaal

wat minder hard bij me binnen, dus hou ik ook van Top 40-dingen. En verder mag het allemaal best een beetje theateraal en droevig zijn. Alhoewel, als ik dan weer naar Coldplay zit te luisteren, vindt Carice dat bijvoorbeeld weer stom en clichématig. Zelfs Damien Rice kan al niet meer, in haar ogen.'

In Het Temmen Van De Feeks komt op zeker moment Rufus Wainwright voorbij.

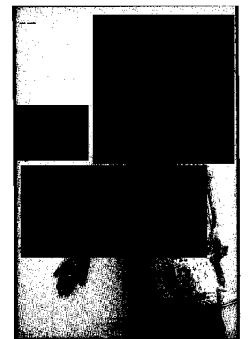
'Ja. Een favoriet van Ivo. Maar zo werkt het bij mij dus wél goed: als de muziek in de context van zo'n voorstelling zit, kan ik er wat mee. Aan het eind zit zelfs een nummer dat ik zelf ingebracht heb. Een unicum. Het is van de Yeah Yeah Yeahs, een band waar ik verder overigens niets van weet. Maar iemand had me een cd van hen gegeven, waar zo'n *hidden track* op stond. Ik weet nog dat ik in de auto zat toen ik het voor 't eerst hoorde. Ik dacht direct: dat móet in *De Feeks*. Ik heb het meteen op de eerste repetitiedag aan Ivo laten horen.'

Waarom juist dat nummer?

'Ivo's interpretatie van het verhaal van *De Feeks* was dat 't om échte liefde ging, dat wist ik. Een twijfelachtige interpretatie, maar goed. In dat liedje zingen ze: 'liefje, ik ben bang voor álles, maar niet om van jou te houden, ondanks dat iedereen er van alles over te zeggen zal hebben.' Het gaat over het risico van twee van zulke geliefden, en over overgave. Het gevoel van 'wij horen bij elkaar.' Ik vond dat we dat aan het eind van de voorstelling, na die beroemde slotmonoloog, moesten laten horen. Ivo vond het een heel mooi idee.'

BEZOEK JE CONCERTEN?

'Nauwelijks. Ik heb in m'n leven misschien twee concerten gezien. Mijn eerste keer was Lenny Kravitz, ergens in een sporthal in Groningen. Hij was zó stoned dat er bijna niets uitkwam. En ik ben laatst naar The Hives in Las Vegas geweest. Totaal gestoorde gasten, maar het was waanzinnig. Vooral die zanger, die zo'n houding heeft

van: ik ben de mooiste en wij zijn de besten! Maar dan zonder dat 't irritant wordt. Heel charmant. Toen ik The Hives had gezien, dacht ik: ik ga een popgroep beginnen! Maar eigenlijk zie ik concerten liever op video of dvd. Ik kan enorm genieten van iemand als Robbie Williams. Zijn performance inspireert me. Magistraal. Maar dan kijk ik vooral vanuit het acteur-zijn. Hoe hij zijn publiek weet te bespelen. Je ziet wat je met bluf en brutaliteit allemaal kan bereiken. Natuurlijk is hij vooraf óók zenuwachtig, net als iedereen, maar hij stapt gewoon heel zelfverzekerd het podium op; je ziet heel helder dat mechanisme, hoe hij dat doet. Bluf werkt gewoon, het publiek pikt dat. In wat wij doen, zitten ook momenten waarop je de zaal bespeelt alsof je met een concert bezig bent. In *Rouw Siert Electra* zit zo'n moment. Eerst speel je een tijdlang 'vierde wand', alsof het publiek er niet is, en dan richt je je ineens toch rechtstreeks tot de mensen: wat kijken jullie nou? Ik hou daar heel erg van.'

Om nog eens een parallel te trekken: in de muziekwereld heb je popgroepen, die meestal bestaan uit vrienden, mensen die elkaar al heel lang kennen en dezelfde ambities en smaak hebben. Bij een toneelgezelschap is dat heel anders. Terwijl je toch soms jarenlang met elkaar moet spelen en touren.

'Ja. Hoewel De Trust, waar ik vroeger bij zat en die nu De Theatercompagnie heet, wél op een popgroep-achtige manier is ontstaan. Het was een klas van de toneelschool. Regisseur Theu Boermans gaf daar les aan. Die zijn toen met z'n allen een groep begonnen. En het had sowieso een bandgevoel: zelf je decor opbouwen en afbreken, dat soort dingen. Dus dat heb ik gelukkig nog meegekregen, al kwam ik er pas veel later bij. Maar Toneelgroep Amsterdam is een bij elkaar geraapt zootje, ja. Maar dat geeft niet: de mens is nu eenmaal een groepsdier. Dus er vormde zich al snel een hechte groep, met codes en gebruiken.'

Hoeveel seks, drugs en rock & roll zit er eigenlijk in de theaterwereld?

'Véél. Meer dan ik had verwacht toen ik van de toneelschool kwam. Daar schrok ik van. Er wordt héél veel gezopen, héél veel gesnoven en enorm veel aan seks gedaan. Waarschijnlijk heeft dat te maken met dat je altijd mensen om je heen hebt en altijd in een team werkt. Kijk, als je postbode bent, breng je je brieven rond en klaar. Maar in ons vak ben je met heel emotionele en persoonlijke dingen bezig. Je hebt ook al snel het gevoel dat je elkaar heel goed kent. Dat maakt de drempel lager. Je kent elkaar aanvankelijk nauwelijks, maar je staat tijdens de eerste repetitie van een stuk al meteen met iemand te zoenen of ruzie te maken. Op het toneel weliswaar, maar toch. Het schept een amicale sfeer, je gaat na afloop wat drinken, het gaat over emoties, je begint parallellen te trekken met je privéleven... En ineens ontstaat er een intimiteit, die overigens heel vluchtig is. Bij de volgende productie is er weer een ándere intimiteit. Kijk, als je popster bent, zijn er natuurlijk weer andere mechanismen: dan bieden de meisjes zich echt aan. Dat hebben wij minder. Ik krijg wel eens liefdesbrieven, maar er worden geen rozen of onderbroeken op het toneel gegooid. En mijn fans zijn ook wel eens tachtigjarige vrouwtjes die een alleen maar een handtekening willen.'

JE BENT NU VOORNAMELIJK bezig met promotie voor je debuutroman *Prinsesje Nooitgenoeg*, die in oktober uitkomt. Schijnt een semi-autobiografisch boek te zijn.

'Ja, daar is dus allemaal gespeculeerd over. Maar voor mij is het totaal niet autobiografisch; de plot is totaal uit de lucht gegrepen. Althans, er is wel over nagedacht, maar het heeft niets met de realiteit te maken. Als arena, als decor, heb ik natuurlijk wel de film- en toneelwereld gebruikt. Ik voer situaties en dialogen op die uit het echte leven komen. Maar de personages zijn fictief en de hoofdpersoon, Anna Verbrugge, maakt dingen door die ik nog nooit heb beleefd. Met het boek wil ik vooral iets vertellen over mijn generatie. Omdat ik het gevoel heb dat de kenmerken daarvan in mijn wereld, de acteurswereld, extremer uitvergroot worden dan in, pakweg, de wereld van de tandartsen. Omdat in al die zogenaamde passieberoepen – muzikant is er ook een – een enorme extraversie zit. Let wel, ik heb 't dus vooral over een *subgroep* van mijn generatie: de kinderen van de hippies, de producten van een vrije opvoeding, die nu dus in een tijd leven waarin geen utopieën meer bestaan, waarin de hoop op een betere wereld allang is weggevoerd en waarin geen religie meer is om je als groep aan vast te klampen.'

En waarin überhaupt geen collectieve idealen meer bestaan.

'Precies. We hebben ook geen helden of iconen meer. We zijn dus heel individualistisch, heel pragmatisch, maar komen wél voort uit een generatie die zowat het tegenovergestelde was. Demonstreren tegen de atoombom en zo. Een hele schizofrene situatie. Van huis uit kregen we mee dat we geëngageerd moesten zijn, moesten reflecteren en ons bezig moesten houden

met het wel en wee van de maatschappij, maar intussen zijn we dus vooral heel praktisch ingesteld: snel volwassen worden, snel succesvol zijn en snel beschikken over veel informatie – wat dus ook kán, via internet. Bovendien zijn we opgegroeid in relatief grote welvaart. Enorm verwend, eigenlijk. We hoeven niets meer te bevechten. Alle clichés op een rij dus: alles is al gedaan en gezegd, dus waar moeten wij nog voor strijden? Terwijl het leed in de wereld – de honger, de oorlogen en de armoede – er niet minder op is geworden. Dus we zijn ook nog eens gedesillusioneerd: het heeft allemaal niks geholpen, dus waarom zouden wij nog...? Hoofdpersoon Anna kan die gedachte op zeker moment niet meer aan: we hebben het alleen maar over onszelf, elke dag, en ondertussen gaan er mensen dood. Zeker als je acteur bent, komt dat extra hard aan, want het is een beroep waarin je de hele dag met je eigen lichaam, stem en emoties bezig bent. Dus op zeker moment kots je van je eigen persoonlijkheid. En als je dan om je heen kijkt en beseft dat er toch iets verzonnen moet kunnen worden om al die ellende op te lossen... Als dat écht tot je doordringt, word je gek. Je pleegt zelfmoord of je gaat er iets aan doen. Dat is dus waar Anna doorheen gaat. Ze verliest elke realiteit uit het oog en wordt min of meer psychotisch.'

Het verhaal ontspoort?

'Ja. Op een dag zegt ze: ik stop met acteren. Ze ontslaat haar agent, verbreekt alle banden met haar contacten en gaat in een soort gekte zitten. En allerlei oplossingen verzinnen voor de wereld. Maar dan ontmoet ze op straat een Oost-Europese vrouw, die vertelt dat haar zoon klusjesman is en wel wat werk kan gebruiken. Dingen in huis repareren en zo. In al haar debiliteit zegt Anna: oké, laat maar komen, er is vast wel iets kapot. Als die jongen vervolgens bij haar thuis komt, projecteert ze haar verlangen naar een doel volledig op hem. Ze ziet hem als strijder, die vecht voor de onafhankelijkheid van zijn land door zich aan te bieden als klusjesman en zo geld te verdienen. Ze zegt: hij is de engel die met het antwoord komt, met hem wil ik de wereld verbeteren. Vervolgens loopt dat natuurlijk helemaal uit de hand, want die jongen is helemaal niet wie ze denkt dat hij is... 't Klinkt allemaal heel zwaar, maar ik denk dat het boek vooral ook heel grappig is. En herkenbaar, althans voor mijn generatie. De toneelwereld is natuurlijk ook een leuke wereld om over te schrijven, want er gaat veel schijnwerkelijkheid in om. Bij die gekte van Anna kun je dus ook vraagtekens zetten: wat is echt en wat is gespeeld? Ach, voor mij is het gewoon een generatieschets. We willen alsmáar meer en meer. Vandaar de boektitel.'

WANNEER WIST JE dat je ook kon schrijven?

'Ik heb altijd geschreven. Verhalen, gedichten, scripts. Tot ik opgeslokt werd door het acteren, hoewel ik op de toneelschool nog wel scripts schreef.

Op zeker moment werd ik door de Viva gevraagd om columns te gaan schrijven en naar aanleiding daarvan werd ik benaderd door een uitgeverij. Maar het voelt heel dubbel. Alsof je zo'n tv-presentatrice bent die ineens zonodig moet gaan schilderen.'

Ja, trek je een grens? Je ziet vooral bij soapies dat ze ineens, zogenaamd, van alles kunnen: in serieuze films acteren, zingen, presenteren...

'Ik ben gewoon actrice, klaar. Je zal mij nooit een tv-programma zien presenteren. In mijn beroep ben ik heel kritisch: het moet ergens over gaan, boven zichzelf uitstijgen. ik neem ook lang niet alles aan. Dat geldt ook voor het schrijven: ik ben heus niet gaan schrijven omdat ik uitgerangeerd ben als actrice. Integendeel. Het is gewoon een drang. En actrice is een uitvoerend beroep. Schrijver is een creatief beroep. En ik verbeeld me verder niks hoor, ik ben niet de nieuwe Harry Mulisch. Ik weet nog maar al te goed hoe erg ik het zelf vond toen de soapies hun intrede deden in de serieuze film. ik dacht: ja hállo, dit is een vak! Dus dat zullen schrijvers of journalisten nu ook wel bij mij hebben.'

Je hebt je boek in Los Angeles geschreven, toen je daar vorig jaar een tijdlang woonde.

'Ja. Om rust te vinden en op adem te komen. Het verschaft me

de juiste ambiance om te schrijven: ver weg van alle hectiek, de verplichtingen, de voortdurende telefoontjes. Ik zat in een mooi huis in de heuvels van Hollywood, maar het schrijven zelf deed ik vooral in het Chateau Marmont-hotel aan Sunset Boulevard.

Een beroemde, legendarische plek, waar het constant wemelt van de musici en acteurs. Het doet nogal Europees aan, omdat 't zo'n oud gebouw is.'

Hoe raakte je daar verzeild?

'Ach, ik liep op zeker moment over straat, verdrietig, totaal de weg kwijt. Tot zo'n typische Amerikaan vroeg wat er met me aan de hand was. Ik zei – onder meer – dat ik Europa miste, omdat de gebouwen in L.A. zo lelijk waren. Toen raadde hij me aan om naar het Chateau Marmont te gaan, 'cause it looks like Paris.' Uiteindelijk ben ik daar een soort dagelijkse gast geworden. Bijna het hele boek heb ik daar getikt. Terwijl het niet eens over L.A. gaat. Maar ik heb wel een aardig kijkje in die glamourwereld gehad. Er gebeurden daar de gekste dingen. Het bleef er ook 24 uur per dag open, dus uitgaan hoefde eigenlijk niet meer. Gingen om één uur 's nachts ineens de voetjes van de vloer en stond Nicole Kidman op tafel te dansen. Eigenlijk verschrikkelijk, maar ook heel leuk. En door die enorme oppervlakkigheid daar, met al *wanna be*-acteurs en mensen die dromen van een glansrijke carrière, móest je er bijna wel iets tegenover zetten. Dat maakte 't me makkelijker om, in mijn boek, op zoek te gaan naar de essentie.'

Over dat dromen gesproken: heb je hier in Nederland nooit het gevoel dat 't ineens afgelopen kan zijn met je carrière?

'Nee, totaál niet. Kijk, in Amerika moet je óf in New York zijn, om theater te doen, óf in L.A., voor de film. Combineren kan bijna niet. Hier wel, hier kun je ook alles door elkaar doen. Ik heb sowieso de basis van het theater: ik heb daarin zoveel zelfvertrouwen opgebouwd, dat ik zeker weet dat ik dat tot m'n pensioen kan blijven doen. Daarnaast heb ik nu dat boek, heb ik ook net weer een filmscenario geschreven en bestaat er zelfs een kans dat mijn boek verfilmd wordt. Dat alles geeft me het gevoel dat ik aan langere-termijn-planning doe. Want ik ben bang dat ik 't met acteren op zeker moment wel gehad heb. Maar ik heb zeker niet de angst van: o jee, straks willen ze me niet meer. Da's ook mijn opvoeding: je kan alles, als je maar wilt. Ik heb nooit aan mezelf getwijfeld.'

VIND JE DAT JE GOED BENT *in wat je doet?*

'Als actrice vervul ik misschien een te dienende rol. Ik ben te meegaand. Ik kan me heel goed opstellen als blanco blad, dat helemaal meegaat in de gedachtestroom van de regisseur. Ik ben heel... bruikbaar. Ik zou nog moeten leren om meer mijn eigen mening en visie te ventileren. Ik denk ook dat dat de reden

is dat ik ooit nog wel eens een hekel aan acteren ga krijgen. Want als dát je kwaliteit is, dat hele empathische en dienende, dan komt er natuurlijk een punt waarop je over je grenzen heen gaat.'

Is je boek niet een soort compensatie daarvoor?

'O, zeker! Een soort wraak. Dat boek zegt: ik-bepaal-nu-godverrrrdomme-wat-er-gebeurt! Niet voor niets stopt de hoofdpersoon met acteren en ventileert ze haar woede over het vak, over álles. Dat boek is gewoon mijn wraak op de afgelopen zeven jaar.'

Nog even terug naar de link met de muziekwereld: mis je tijdens een voorstelling het contact met het publiek niet? Zoals een band dat wél heeft?

'Ja, absoluut. We denken vaak: hadden we óók maar gillende en joelende mensen in de zaal. Want het blijft natuurlijk theater hè. Iedereen zit braaf in z'n stoel. De enige reactie die wij horen is een lach. Je wordt dus heel onzeker als 't stil blijft. Een traan hoor je niet vallen.'

Wordt zo'n reeks voorstellingen daardoor ook geen vreselijk eenvormig geheel? Avond aan avond hetzelfde doen, meestal met dezelfde reacties, inclusief de bijna verplichte staande ovatie...

'Nou, bij *Con Amore* stond nóóit iemand op [lucht], dus er zit wel een nuanceverschil in, maar... Als je in Duitsland speelt en ze vinden het goed, dan klappen en schreeuwen ze wel twintig minuten achteréén. Als ze 't slecht vinden, roepen ze 'boeoe' en lopen weg.'

In Nederland is men te fatsoenlijk.

'Ja. En te veel een kuddepubliek. Gaat er één staan, gaan ze allemaal staan. Maar je hebt gelijk: het is lastig om een voorstelling na zeventig keer nog leuk, wakker en nieuw te houden.'

Wanneer treedt bij jou de routine in?

'Na tien keer. Bij *De Feeks* heb ik er geen last van, omdat ik 't zo leuk vind om te doen. Het is een balorig spektakel. Nooit saai gevonden. Maar sommige voorstellingen hebben een soort depressiviteit in zich, door het thema of het decor, waardoor je 's middags bij binnenkomst in het theater al iets krijgt van: mijn God, moeten we die ellende allemaal weer gaan uitbeelden!'

Hoe zit 't intussen met je ambities?

'Mijn ultieme doel is om zelf nog eens een film te regisseren. En ik wil meer gaan schrijven. Een paar jaar terug was ik stukken ambitieuzer, wilde ik ook allemaal grote rollen. De wereld lag aan m'n voeten en ik móest 'm veroveren, zoiets. Nu denk ik: we zien wel. Ik wil ook privé een beetje happy worden. We gaan allemaal dood, dus hoeveel zin heeft 't om straks op m'n sterfbed te liggen en te kunnen zeggen: ik heb 85.000 grote rollen gespeeld! Ik zou dan liever denken: hmm, relaxed leven gehad.' ●

Het Temmen Van De Feeks is nog tot en met 15 december in het land te zien. Voor speellijst zie www.toneelgroepamsterdam.nl. *Prinsesje Nooitgenoeg* (Uitgeverij Prometheus) verschijnt in oktober.

